

Երրոպա ուսած ուսուցիչներ, մատենաներու և Յայսմատութիւններու զուգահեռ աշակերտներուն կը տրուին դասագիրքեր, բայց Վարազայ վանքի գլուխ գործողը կը հանդիսանայ վանքին տպարանէն լոյս տեսնող «Արծուի Վասպուրական» (նախապէս կը հրատարակուէր Պոլսոյ մէջ), որ Արեւմտեան Հայաստանի բուն գաւառներու տարածքին առաջին հայկական պարբերականը ըլլալու հանգամանքով կը ներկայանայ մեր մշակոյթի պատմութեան մէջ:

Նախախնամական էր «Արծուի Վասպուրականի» դերը մանաւանդ գաւառներու հայ զանգուածներէն ներս ազգային գաղափարախօսութեան ամրապնդման ճիգերուն մէջ: Պ ա ր Ե ր ա կ ա ն ի ն էջերուն մէջ լոյս կը տեսնէին հայկական

պատմական անցեալի հերոսական դէմքերուն ու դէպքերուն մասին գրութիւններ, որոնք շուտով պիտի նպաստէին ազգային ոգիի ու ազատագրական գաղափարներու տարածման: Պատահական չէր որ Բաֆֆին նոյնպէս հանդէս եկած է այս պարբերականին էջերուն մէջ:

Եւ, այսքանէն յետոյ, իմաստ չտեսնել ու «կորսուած» համարել այս յուշարձանը... առնուազն անցեալը ժխտելու ոչնչապաշտական վերաբերմունք մըն է:

Հապա ինչպէ՞ս մոռնալ 1896-ի արիւնարբու Համիտի սարքած կոտորածներուն զոհ գացած Ժառանգաւորացի աշակերտներուն և ուսուցչական կազմին մէկ մասը, որ հրաշքի համագոր գործեր պիտի տեսներ բուն հայկական գաւառներէն ներս:

Վանքի Սրբ. Աստուածածին եկեղեցւոյ զով պատերուն ներքեւ դող մը կը բարձրանայ մարմինս ի վեր, փշաբաղում մը կ'ունենամ, երբ Կարպիսին առաջնորդութեամբ ուխտատուներս ջերմեռանդօրէն հանգուցեալներու հոգիներուն համար կ'երգենք շարականներ ու «Տէր Ողորմեա՛ն», մինչ ես կը վերծանեմ պատերուն ու որմնակարներուն վրայ տակաւին ընթեռնելի մեսրոպատառ գրութիւնները:

Ատենն է իջնելու Վան ու Այգեստան, ուր Միերի Դուռը ակնդէտ կը սպասէ հեռաւոր վայրերէ եկած իր հարազատ գաւակներուն:

Արդեօք պիտի բացուի՞ կամ ե՞րբ պիտի

բացուի հայոց յոյսերու այդ բարեղէն դուռը, որպէսզի Փոքր Միերն ու իր սերունդները արդարութեամբ իշխեն այս մոլորակին վրայ...:

2012

ՍԵՐՄՆԱՅԱՆԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

Սկրտիչ Կաթողիկոս Խրիմեան

Ես կը ցանեմ, ո՛վ իմ Աստուած, Դու անձրեւ տուր առատ առատ Չոր հատիկներ ծիւն հողէն, Պճնին արտերս կանաչ կանաչ, Եւ ուռճանան, հասկեր կապեն, Ատոք ցորեն կարմրահատ: Խնդրեմ, ո՛վ Տէր, մէկին տեղ Երսուն, վաթսուն եւ հարիւր, Որ տամ նախ ես իմ տէրութեան Տասանորդի տուրքն արդար. Եւ ապա տամ պարտատիրոջ Տոկոսիքներ ծանր ու ծանր, Ապա գիտի եկեղեցուն՝ Աղբատներուն էլ բաժին տանք. Եւ ինչ մընայ, ան է միայն Իմ ընտանեաց հաց ու ճարակ, Եւ հիւրերուն զան ու զման, Ուտեն տանեն ձրիի հաց: Այս է օրէնք մեր աշխարհին Մեր նահապետ պապերէն. Շինականին դուռն է բաց, Հաց ու սեղան միշտ պատրաստ:

(«Պապիկ Եւ Թոռնիկ»)

